

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

FILOLOGIK TADQIQOTLARNING YANGI BOSQICI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR

III XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

2025-yil, 21-OKTABR

BUXORO – 2025

ANJUMAN DASTURIY QO'MITASI

1.	B.B. Ma'murov	- Buxoro davlat pedagogika instituti rektori, rais;
2.	Z.M. Muqimov	- Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, rais muovini;
3.	G.R. Akramova	- Ilmiy – tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i, a'zo;
4.	X.A. Xaitov	- Tillar fakulteti dekani, a'zo;
6.	U.S.Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
7.	D.B.Axmedova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
8.	G.B.Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.R.Mirxanova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.A.Saidova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
11.	Y.U.Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
12.	Sh.Sh.Nizomova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
13.	N.H.Hojiyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
14.	M.U.Usmonova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
15.	N.A.Bafoyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	N.O. Avazova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
17.	S.T. Latipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo

ILMIY ANJUMANNING TASHKILIY QO'MITASI

1.	M.M. Bafayev	- O'quv ishlari bo'yicha prorektor, rais;
2.	M.L. Umedjanova	- Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektor, rais muovini;
3.	U.S. Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
4.	F.R.Rustamov	Tillar fakulteti Yoshlar bilan ishlash bo'yicha dekan o'rinbosari
5.	L.F. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
6.	M.Y. Ro'ziyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
7.	Sh.M. Istamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
8.	M.B. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.B. Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.R. Xalilova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
11.	M.U. Usmonova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
12.	F.K. Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
13.	N.N. Mirjonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
14.	M.Y. Latifova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
15.	M.A. Tilavova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	M.V. Jabborova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo.

To'plam O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27-dekabrda "2025-yilda o'tkazilishi rejalashtirilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro'yxatini tasdiqlash to'g'risida"gi 496-sonli buyrug'i rejasida belgilangan tadbirlarning bajarilishini ta'minlash maqsadida Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi Buxoro davlat pedagogika institutida o'tkazilgan "Filologik tadqiqotlarning yangi bosqichi: zamonaviy tendensiyalar va istiqbollar" mavzusidagi III xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari asosida tuzildi.

Mas'ul muharrir:

G.B. Rustamova - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

D.S. O'rayeva - filologiya fanlari doktori, professor

F.S. Safarova - filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

I SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA AMALIYOTI MASALALARI

O'TKIR HOSHIMOV ASARLARIDA ERKIN O'XSHATISHLARNING BADIY AHAMIYATI

Latifova Maftuna Yashin qizi

BuxDPI O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi

latifovamaftuna186@gmail.com

Qomilboyeva Nuquljon

BuxDPI O'zbek tili va adabiyoti

O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi 3-kurs talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umrlar" asarida qo'llangan erkin o'xshatishlarning badiiy matndagi o'rni, ularning obraz yaratishdagi ta'siri hamda yozuvchining individual uslubini ifodalashdagi roli tahlil etiladi. Shuningdek, o'xshatishlarning mazmuniy guruhlari, ularning semantik xususiyatlari va kontekstual ma'nodagi o'zgarishlari misollar asosida yoritiladi.

Kalit so'zlar: erkin o'xshatish, badiiy matn, individual uslub, obraz, semantika, tashbeh.

O'tkir Hoshimov ijodi o'zbek adabiyotida inson ruhiy olamining chuqur tahlili, hayot haqiqatlarini samimiy va hayotiy ifodalashi bilan ajralib turadi. Uning "Tushda kechgan umrlar" asarida erkin o'xshatishlar vositasida inson kechinmalari, hayotiy sinovlar va ruhiy izzitroblar mahorat bilan yoritilgan.

Yozuvchi o'z asarida o'xshatishlardan voqelikni kuchaytirish, qahramonlar ichki dunyosini ifodalash va psixologik holatni jonlantirish maqsadida foydalanadi. Masalan, asardagi qahramon o'z bolaligini eslar ekan, orzularini "bahor shamolidek o'tkinchi" deb ta'riflaydi. Bu o'xshatish inson umidlarining beqarorligini, hayotiy voqealarning o'tkinchiligi va inson ruhiyatining nozikligini ko'rsatadi.

Erkin o'xshatishlarning yana bir xususiyati shundaki, ular yozuvchi tomonidan ixtiyoriy yaratiladi va muallif tafakkurining mahsuli sifatida xizmat qiladi. O'tkir Hoshimov o'z o'xshatishlari orqali milliy tafakkur va xalqona ifodaning go'zalligini namoyon etadi: "Ko'ngli singan oynadek siniq" yoki "Umidlari so'nggi yaproqday qaltiraydi" kabi o'xshatishlar bunga yorqin misoldir.

Yozuvchi asarlarida o'xshatishlar nafaqat estetik vazifani, balki ijtimoiy-ruhiy yuklamani ham bajaradi. "Tushda kechgan umrlar"dagi o'xshatishlar orqali muallif inson hayotining murakkabligi, zamon ruhiyatidagi og'riqli jihatlar va jamiyatdagi ziddiyatlarni obrazli ifodalaydi.

Ko'rinadiki, O'tkir Hoshimov o'z asarida erkin o'xshatishlardan faqat tasviriy vosita sifatida emas, balki falsafiy ma'no ifodalovchi badiiy unsurlar sifatida ham foydalanadi. Shunday qilib, yozuvchining o'xshatishlari o'zbek adabiyotida inson ruhiyatini tahlil etishning yangi bosqichini boshlab bergan deb aytish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hoshimov O'. Tushda kechgan umrlar. – Toshkent: Sharq, 1989.
2. Mahmudov N. O'xshatishlarning til va nutqdagi o'rni. – Toshkent: Mumtoz so'z, 2017.
3. Karimov S. O'zbek tili badiiy uslubi. – Samarqand: Zarahshon, 1992.
4. Fitrat. Adabiyot qoidalari. – Toshkent: Ma'naviyat, 2006.
5. Jo'raev T. O'tkir Hoshimov ijodida badiylik va samimiyat. – Toshkent: Fan, 2012